

سلسله کتب آموزشی ویژه انجمن‌های علمی دانشجویی

۲۷

تاریخ علم جغرافیا

مؤلفان:

امید زارعی، علی محمد نورمحمدی

محسن صیدالی

دفتر امور فرهنگی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

وزارت فرهنگ و آثار
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
اداره اسناد و کتابخانه ملی

اسم کتاب: تاریخ علم جغرافیا

مؤلفان: امید زارعی، علی محمد نور محمدی، محسن صیدالی

ناشر: دفتر امور فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۸

تیراژ: ۱۰۰۰

چاپخانه: روح الامین

شابک: ۷ - ۲۵ - ۵۰۶۳ - ۶۰۰ - ۹۷۸

فهرست

عنوان	صفحه
مقدمه اداره کل امور فرهنگی	۱۱
مقدمه مؤلفان	۱۱
فصل اول جغرافیا در یونان باستان و روم	۱۷
جغرافیا در دوره باستان	۱۷
تالس	۱۹
آناکسیماندر	۲۰
هکاتائوس	۲۳
هومر	۲۶
هرودوت	۳۰
افلاطون	۳۷
آرسطو	۳۹
اسکندر	۴۲
پی تیاس	۴۳
ازاتوستن	۴۵
هیپارکوس	۴۷

۶..... تاریخ علم جغرافیا

۴۸..... پوسیدونیوس

۵۰..... جغرافیا در روم

۵۲..... استرابو

۵۵..... بطلمیوس

فصل دوم جغرافیا در دوران قرون وسطی و جغرافیدانان مسلمان..... ۵۷

۵۷..... جغرافیای قرون وسطی

۶۲..... جغرافیدانان مسلمان

۶۸..... هشام بن محمد الکلبی

۶۹..... ابو جعفر محمد بن موسی خوارزمی

۷۲..... ابوالعباس احمد بن محمد مروان بن طیب سرخسی

۷۲..... ابوالعباس عبیدالله ابن عبدالله بن خردادبه

۷۴..... آرام بن الاسباح التسلمی

۷۴..... احمد ابن ابی یقوب بن جعفر بن وهب بن واضح العباسی (یعقوبی)

۷۶..... بخش اول - بغداد

۷۷..... بخش دوم - سرمن رای (سامرا)

۷۷..... بخش سوم - مشرق

۷۸..... بخش چهارم - قبله

۷۸..... بخش پنجم - جری (شمال)

۷۸..... بخش ششم - ملحقات

۷۸..... ابوالفرج قدامه بن جعفر

۷۹..... ابوبکر احمد بن محمد همدانی (ابن فقیه)

۸۰..... ابوزید احمد بن حسن بلخی

۸۱..... ابو علی احمد بن عمر بن اسحاق بن رسته

۸۳..... ابن سراپیون

۸۳..... احمد بن فضلان بن عباس بن رشید بن حماد

تاریخ علم جغرافیا ۷

ابو عبدالله احمد بن محمد جیهانی ۸۵

مسعر بن مهملهل خزر جی ینبوعی (ابودلف) ۸۶

ابولاسحاق ابراهیم بن محمد فارسی (اصطخری) ۸۷

ابولحسین علی بن حسین مسعودی ۸۸

ابولقاسم محمد (ابن حقول) ۹۱

شمس الدین ابوعبدالله محمد بن احمد المقدسی (مقدسی) ۹۲

مؤلف حدود العالم ۹۴

مهلبی ۹۵

ابوریحان بیرونی ۹۵

حکیم ابومعین ناصر بن خسرو (ناصر خسرو) ۹۹

عبدالله ابن عزیز بکری ۱۰۰

ابو عبدالله محمد بن عبدالرحیم المازنی القیسی اندلسی ۱۰۱

شریف ادریسی ۱۰۱

ابولحسن محمد ابن احمد بن جبر کیانی (ابن جبر) ۱۰۳

ابی سعید مغربی ۱۰۴

ابوعبدالله رومی (یاقوت حموی) ۱۰۴

قزوینی (۶۸۲ هـ. ق) زکریا عمادالدین ابویحیی قزوینی ۱۰۶

الملك المؤید عمادالدین ابوالفداء اسماعیل بن علی (ابوالفداء) ۱۰۸

حمدالله بن ابوبکر مستوفی قزوینی (حمدالله مستوفی) ۱۰۹

ابوعبدالله محمد بن بطوطه (ابن بطوطه) ۱۱۰

شهاب الدین احمد بن یحیی بنفضل الله العمری ۱۱۳

شهاب الدین عبدالله بن لطف الله الرشید الخوافی (حافظ ابرو) ۱۱۴

کمال الدین بن اسحاق سمرقندی (عبدالرزاق) ۱۱۵

امین احمد رازی ۱۱۵

ولی الدین ابو زید عبدالرحمن بن خلدون (ابن خلدون) ۱۱۶

جغرافیا در دوره مسیحیت ۱۲۰

۸ تاریخ علم جغرافیا

فصل سوم اکتشافات جغرافیایی و رنسانس در جغرافیا ۱۲۳

دورهٔ اکتشافات جغرافیایی ۱۲۳

هنری ۱۲۵

کریستف کلمب ۱۲۷

آمریکو و سپوچی ۱۳۱

فرنانو ماجالهاس (ماژلان) ۱۳۳

دوره رنسانس ۱۳۵

فصل چهارم جغرافیا جدید ۱۴۵

جغرافیا در قرن ۱۸ ۱۴۵

اوسکار پشل و فردریک پوشینگ ۱۴۶

کانت ۱۴۷

گتزر و زون ۱۴۹

ولنی ۱۴۹

جوآچ فروستر ۱۵۰

جغرافیا قرن نوزدهم ۱۵۴

الکساندر فن همبولت ۱۵۶

کارل ریتز ۱۵۸

فروبل ۱۶۲

امیل لواسر ۱۶۳

کروپتکین ۱۶۴

الیزه رکله ۱۶۵

فردیناند فن ریشتهوفن ۱۶۶

راتزل ۱۶۸

آلفرد هنتز ۱۷۰

هالفورد مکیندر ۱۷۲

تاریخ علم جغرافیا ۹۰

ویلیام موریس دیویس ۱۷۴

پل ویدال دولابلش ۱۷۶

جغرافیا در قرن بیستم ۱۷۹

امانوئل دومارتون (۱۸۷۳ - ۱۹۵۵) ۱۸۱

ژان برون ۱۸۲

آلبر دومانژن ۱۸۳

اتو اشلوتر ۱۸۴

السورث هاتینگتن ۱۸۵

ماکس میلین سور (Maximilien Sorre) ۱۸۷

گرفت تیلور ۱۸۸

ریچارد هارتشورن ۱۸۹

موریس لولانو (Maurice Le Lannou) ۱۹۰

دیوید هاروی ۱۹۱

پیتر هاگت (Peter Haggett) ۱۹۳

گزاویه دوپلانول ۱۹۴

فصل پنجم انجمن های جغرافیایی ۱۹۷

انجمن ها و مؤسسات جغرافیایی فرانسه ۲۰۰

انجمن جغرافیایی سلطنتی انگلستان ۲۰۴

انجمن جغرافیایی اتحاد جماهیر شوروی ۲۱۱

فصل ششم جغرافیا در ایران ۲۱۷

عباس اقبال آشتیانی ۲۳۰

مسعود کیهان ۲۳۲

لطف الله مفخم ۲۳۷

عباس سحاب ۲۳۹

۱۰..... تاریخ علم جغرافیا

۲۴۲..... حسین شکویی

۲۴۵..... احمد مستوفی

۲۴۶..... جواد صفی نژاد

۲۴۸..... محمد حسن گنجی

۲۵۰..... عباس سعیدی رضوانی

۲۵۲..... یدالله فرید

۲۵۳..... دره میر حیدر

۲۵۵..... مصطفی مؤمنی

۲۵۶..... انجمن جغرافیای ایران

۲۵۹۲۵۹..... منابع و مآخذ

مقدمه اداره کل امور فرهنگی

در آغازین سالهای هزاره جدید و در عصری که از آن به عصر انفجار اطلاعات یاد می‌کنند، تهیه راهنما برای مطالعه و پژوهش علمی برای دانشجویان در هنگامه پر هیاهوی تبادل اطلاعات امری ضروری است، چرا که دانش‌پژوهان فرصت کافی برای مطالعه همه داده‌های بی‌شمار علمی را ندارند و بایستی از دوران محدود دانشجویی بیشترین بهره را ببرند.

بدین منظور، دفتر امور فرهنگی وزارت علوم تحقیقات و فناوری در جهت پشتیبانی اطلاعاتی تشکلهای دانشجویی و با اعتقاد راسخ به اصل آموزش محوری و تقویت مبانی بینشی، نظری و تخصصی دانشجویان بر آن شده است تا ضمن حمایت از چاپ و انتشار پژوهش‌های دانشجویی، سلسله کتب آموزشی را با عنوان تاریخ علم در رشته‌های مختلف تألیف و منتشر نماید.

هدف از گردآوری و چاپ مطالب این کتاب، فراهم ساختن زمینه‌ای جهت دسترسی سریع دانشجویان و اساتید به اطلاعات عمومی و تخصصی در رشته‌های دانشگاهی بویژه در سطح انجمن‌های علمی دانشجویی می‌باشد.

در این راستا، کتابهای دیگری بعنوان راهنمای (مواد و متالورژی و ...) و علوم پایه (زمین‌شناسی و ...) و علوم انسانی چاپ شده است. این اداره کل بر خود لازم می‌داند تا از تمامی پدیدآورندگان این آثار تقدیر به عمل آورد. باشد که اساتید و دانشجویان با بهره‌گیری از این سلسله کتب آموزشی به نوبه خود در تولید علم و تحقق دانشگاه تمدن ساز؛ تمدن نوین ایرانی - اسلامی سهیم باشند.

با آرزوی توفیق الهی
اداره کل امور فرهنگی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری